

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
ВІДДІЛ ДИДАКТИКИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
ФАКУЛЬТЕТ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ЛАБОРАТОРІЯ
ПСИХОДИДАКТИКИ ІМЕНІ Я. А. КОМЕНСЬКОГО
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
БРЕСТСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БРДУ ІМЕНІ О. С. ПУШКІНА
(БІЛОРУСЬ)
ГРОДНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯНКИ КУПАЛИ (БІЛОРУСЬ)
ДЗО «ГРОДНЕНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ ОСВІТИ» (БІЛОРУСЬ)
КАЗАХСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АБАЯ
(КАЗАХСТАН)
УНІВЕРСИТЕТ САСКАТЧЕВАНА (КАНАДА)
САМАРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
ВИЩА ШКОЛА БІЗНЕСУ І НАУК ПРО ЗДОРОВ'Я У м. ЛОДЗЬ (РЕСПУБЛІКА
ПОЛЬЩА)

FOLIA COMENIANA

ВІСНИК ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ЛАБОРАТОРІЇ ПСИХОДИДАКТИКИ ІМЕНІ ЯНА АМОСА КОМЕНСЬКОГО

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали І Міжнародної
науково-практичної онлайн-Інтернет-конференції**

06 квітня 2017 року

Частина I

Умань – 2017

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР ТА ВІДПОВІДАЛЬНА ЗА ЗБІРНИК:

Осадченко І. І. – д. пед. н., професор, завідувач Польсько-української науково-дослідницької лабораторії психодидактики імені Яна Амоса Коменського Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Васьківська Галина – д. пед. н., ст. науковий співробітник, зав. відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України.

Велесон Войцех – д. соціолог. н., проректор з організації навчання та якості освіти Вищої школи бізнесу і наук про здоров'я в Лодзі.

Івлєва Надія – к. пед. н., доц. Казахського національного педагогічного університету імені Абая.

Коберник Галина – к. пед. н., проф., зав. кафедри теорії початкового навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Коберник Олександр – д. пед. н., проф., зав. кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Кочетова Наталія – к. ф.-м. н., декан факультету початкової освіти Самарського державного соціально-педагогічного університету.

Кравченко Оксана – к. пед. н., доц., декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Лякішева Анна – д. пед. н., проф., декан Педагогічного факультету Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Максимук Лариса – к. пед. н., доц. кафедри іноземних мов Брестського державного університету імені О. С. Пушкіна.

Сергійко Світлана – к. пед. н., доц., ректор Гродненського обласного інституту розвитку освіти.

Тарантей Лариса – к. пед. н., доц., декан Гродненського обласного інституту розвитку освіти.

Якимчук Борис – к. психол. н., проф. кафедри психології, декан факультету початкової освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Штефан Людмила – д. пед. н., проф., завідувач кафедри історії педагогіки і порівняльної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Григорія Сковороди.

Данилюк Оксана – к. філол. н., доц., зав. кафедри філології та методики початкової освіти Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Рекомендовано до друку вченою радою факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 8 від 25.04.2017 р.).

Мова видання: українська, російська, польська, англійська, китайська

М 74 МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ : Матеріали Першої Міжнародної Інтернет-конференції, м. Умань, 6 квітня 2017 року // FOLIA COMENIANA : Вісник Польсько-української науково-дослідницької лабораторії психодидактики імені Я. А. Коменського / гол. ред. Осадченко І. І. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2017. – Ч. І. – 113 с.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія **КВ** №19704 – 9504Р від 21.12.2012 р.

До збірника увійшли матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Модернізація освітнього середовища: проблеми та перспективи». Основна тематика представлених доповідей відповідає напрямам роботи конференції: методологія модернізації освітнього середовища; особливості сучасного виховного середовища та сучасні підходи до удосконалення навчального процесу у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах; основні тенденції формування змісту освіти в умовах модернізації освітнього середовища; сучасні педагогічні технології у процесі модернізації освітнього середовища; проблеми управління навчальними закладами у період їх модернізації; діяльність соціально-психологічної служби у ЗНЗ та ВНЗ; історія та перспективи, філософія освіти на зламі її модернізації; психодидактичні дослідження як необхідність реалізації продуктивної освіти.

ЗМІСТ

I. МЕТОДОЛОГІЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Іванюк Ганна. Нова стратегія розвитку освітнього середовища педагогічного вищого навчального закладу.....	6
Косяничук Сергій. Проблема модернізації освітнього середовища: аксіологічно-акмеологічний контекст.....	9
Січкара Алла. Трансформація ідей про розвивальне середовище у еспадщині українських педагогів (20-ті рр. XX століття).....	12

II. ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ВИХОВНОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ТА ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Дурманенко Оксана. Організація виховної роботи у ВНЗ у контексті модернізації освітнього середовища.....	16
Кибальна Неля. Виховання цілеспрямованої позитивної мотивації майбутніх фахівців цивільного захисту на необхідність прояву відповідальності у професійній діяльності.....	19

III. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ТА ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Борзенкова Ольга. Умовля формування професійної компетентності магістрів образования.....	22
Васьківський Микола. Особливі чинники підготовки старшокласників до вибору професії типу «людина – техніка»...28	
Галушак Ірина. Педагогічні детермінанти формування правової компетентності майбутніх економістів у вищій школі.....	30
Голова Наталія. Особливості підготовки вихователів до формування просторово-часових уявлень дітей дошкільного віку.....	33
Денисенко Світлана. Сучасні методи та засоби створення мультимедійного освітнього середовища ВНЗ.....	37
Куземко Леся. Сучасні виклики вищої педагогічної освіти.....	39
Паламар Світлана. Формування ціннісних орієнтацій старшокласників засобами міжпредметних зв'язків.....	43

IV. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

- Барановська Олена.** Міжпредметна інтеграція як основний чинник удосконалення навчального процесу в старшій школі в умовах профільного навчання.....46
- Бобилєв Дмитро.** Модернізація цілей і змісту методичної системи навчання функціонального аналізу з пріоритетом професійної спрямованості та фундаментальності.....49
- Кизенко Василь.** Варіативний компонент як важливий чинник модернізації освітнього середовища.....52
- Кравчук Ольга.** Педагогічні реалії формування краєзнавчої компетентності в учнів старшої школи.....55
- Трубачева Світлана.** Метапредметні основи професійно зорієнтованого освітнього середовища у старшій школі.....59
- Чирва Галина.** Основи моделювання сучасного змісту підготовки майбутніх спеціалістів у педагогічних ВНЗ.....61

V. ДИДАКТИЧНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

- Бобкович Катерина.** Значення системи moodle як засобу модернізації та оптимізації освітнього процесу у вищих медичних навчальних закладах.....63
- Васьківська Олена.** Розвиток діалогічних умінь старшокласників в умовах віртуального середовища.....67
- Голуб Володимир, Голуб Надія.** Усна народна творчість як теоретична основа формування пізнавальних інтересів у молодших школярів.....69
- Стеценко Надія.** Організація тестового контролю навчальних досягнень студентів з дисциплін педагогічного циклу.....71

VI. СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

- Welskop Wojciech (Велскон Войцех).** Action learning and case-study as a modern interactive educational technology.....73

- Венгловська Олена.** Особистісно-професійний розвиток майбутнього фахівця засобами пошукової діяльності.....77
- Коберник Галина.** Показники готовності майбутніх учителів до впровадження інноваційних педагогічних технологій.....80
- Чорноус Оксана.** Дидактичні особливості мультимедійних технологій в освітньому середовищі.....84

VII. ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ У ПЕРІОД ЇХ МОДЕРНІЗАЦІЇ

- Дичук Павло, Перфільєва Людмила.** Інновації моніторингу якості вищої освіти.....86

VIII. ДІЯЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ У ЗНЗ ТА ВНЗ: ІСТОРІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

- Іванова Наталя.** К вопросу о социально-психологической адаптации выпускников факультета начального образования к работе в образовательных организациях.....89
- Лисюченко Людмила.** Теоретичний аналіз проблеми професійної адаптації особистості.....96
- Чекаленко Вікторія.** Соціально-психологічний супровід професійного становлення студентів.....99

IX. ПСИХОДИДАКТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯК НЕОБХІДНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКТИВНОЇ ОСВІТИ

- Бартків Оксана.** Сутність сприятливого навчально-виховного середовища вищого навчального закладу.....101
- Беллюдна Наталія.** Психофізіологічні основи розвивального навчання молодших школярів в емпіричному досвіді В. О. Сухомлинського.....105
- Дурманенко Євгенія.** Інноваційний потенціал викладача вищої школи як показник модернізації навчального середовища.....107
- Хайрулліна Юлія.** Формування художнього світосприйняття школярів засобами медіакраєзнавства.....110

Для успішної організації самостійної діяльності студентів її управління. З'ясовано, що до основних форм її управління належать: визначення програмних вимог до вивчення навчальних дисциплін; орієнтування студентів у переліку літератури проведення групових та індивідуальних консультацій; організація спеціальних занять з методики вивчення наукової та навчальної літератури, прийомів конспектування; підготовка навчально-методичної літератури, рекомендацій, пам'яток тощо.

Однією з частин самостійної роботи є контроль оцінювання її результатів. Вони можуть здійснюватись у будь-якому вигляді, як на аудиторних навчальних заняттях, так і позааудиторний час з оцінюванням і самооцінюванням усних відповідей, письмових і графічних робіт студентів.

Під час розроблення самостійної роботи значна увага приділяється поєднанню завдань дослідницького характеру застосування інформаційних технологій та завдань, що передбачають індивідуальну роботу та колективну взаємодію. Найкращою формою самостійної роботи обрано Веб-квест, який поєднує метод проектів з використанням Інтернет і рольові ігри. Основою Веб-квестів є проектна методика, орієнтована на самостійну діяльність студентів – індивідуальну, парну, групову, котра здійснюється за певний проміжок часу з використанням мережевих технологій.

Для прикладу схарактеризуємо декілька завдань Веб-квесту з навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень»:

- вирішення кросворду, який студенти розв'язують після опрацювання теоретичного матеріалу. Результатом виконання завдання вважається розміщене у блозі дисципліни ключове слово. Для того щоб дізнатися наступне завдання, необхідно скористатися програмою QR-reader;

- завдання для виконання якого студенти повинні ознайомитись із електронними сайтами вищих навчальних закладів Києва та створити каталог фахових видань;

- визначити коло актуальних проблем дошкільної освіти України (за результатами аналізу статей із журналу «Дошкільне виховання» за останні два роки) та обрати одну для дослідження. Переглянути сайти ДНЗ України і ознайомитися з розробленим

інкетами для батьків та вихователів з обраної проблеми. Проаналізувати їх та створити власну анкету для батьків та вихователів, враховуючи всі недоліки;

- інтерактивні тести та дидактичні ігри, розв'язання яких потребує глибоких знань теоретичного і практичного матеріалу з дисципліни. Підставою для оцінювання результату гри є критерії, який студент розміщує у блозі дисципліни тощо. [1, с. 343].

Розроблені завдання є досить ефективною формою розвитку системного і критичного мислення студентів, розвивають аналітичність та самооцінювання власних досягнень, формують здатність співпрацювати у команді для досягнення мети та нести відповідальність за результат, удосконалюють інформаційно-комунікаційні уміння. Це, водночас, сприяє виробленню у майбутніх педагогів необхідних сучасному фахівцю професійних та особистісних компетентностей.

Список використаних джерел

1. Куземко Л. В. Використання Веб-квестів у проектуванні самостійної роботи майбутніх вихователів ДНЗ / Л. В. Куземко, Т. Ю. Бондаренко // Молодий вчений: наукове видання – 2016. – № 4. – С. 38–42.
2. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : Наук.-метод. посібн. / Л. В. Пошетун, Л. В. Пироженко. [За заг. ред. О. І. Пошетун]. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
3. Тягло О. В. Критичне мислення: [навч. посібник] / О. В. Тягло. – Харків : Видавництво «Світ», 2008. – 192 с.

Паламар Світлана,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, Україна

ФОРМУВАННЯ ЦІНІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАСОБАМИ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

Сучасна освіта має відповісти на низку взаємозалежних питань. Як формувати знання на основі різноманітної інформації і досить чітку наукову систему? Як навчити оперативно і творчо застосовувати знання для їх розширення й здобуття нових, вирішення різноманітних прикладних завдань? У який у процесі

розв'язання яких саме завдань необхідно встановлювати зв'язки досліджуваного предмета з іншими предметами і видами навчання? Яким чином і де найоптимальніше можна застосовувати знання з різних предметів у практичній діяльності?

У цих завданнях закладено певні установки, зокрема, на розв'язання проблеми міжпредметних зв'язків, що сприяють вирішенню питання про здобуття нових знань, необхідних для розв'язання різноманітних прикладних завдань творчого характеру.

Українська література для старших класів, окрім вивчення програмових творів, передбачає реалізацію на уроках міжпредметних зв'язків. Наприклад, вивчаючи соціально-побутову повість-хроніку Івана Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я», старшокласники, висловлюючи думки про українську ментальність, національний характер, народну мораль і етику, мають відшукувати у зразках зарубіжної літератури міжпредметні зв'язки (Е. Золя, Г. Флобер, І. Тургенев, Ф. Достоевський, драматургія Ж.-Б. Мольєра, В. Шекспір, Ф. Шіллера). Такий підхід уможлиблює усвідомлення учнями старшої школи основних рис української ментальності, її значення для самопізнання й успішної адаптації в сучасному суспільстві, що є невід'ємною частиною формування у старшокласників ціннісних орієнтацій. Звісно, при розкритті образів повісті доречним було б застосування знань з психології, адже, даючи психологічну характеристику героям, учні спиралися б не лише на власну рефлексію. Однак, на цьому етапі вони не вивчають основ психології, що унеможливило повноцінне характеризування таких колоритних героїв твору І. Нечуя-Левицького [1].

Водночас учні міркують над творчими задумами художників, наприклад, Ф. Різниченка (картина «Вид на гору Спаса у Стеблеві»), А. Куїнджі («Українська ніч» – улюблена картина І. Нечуя-Левицького). З галузі музичного мистецтва учні можуть прослухати «Appassionata» Л. ван Бетховена як улюблену мелодію письменника.

Виховання співчуття, співпереживання за драматичними напружених життєвих ситуацій, усвідомлення того, що

готовність допомогти може стати виявом громадянської позиції людини, психологічне розкриття теми еміграції тощо – усе це є у «Камінному хресті» Василя Стефаника. Підсиленням слугуватимуть зразки європейського експресіонізму (твори зарубіжних письменників – Ф. Кафки, М. Шагала, Г. Кайзера), віршовий цикл «До Бразилії» І. Франка, тема еміграції українців за кордон наприкінці XIX – початку XX ст. (історія України).

Неоромантичне утвердження духовно-естетичної сутності людини, її творчих можливостей, конфлікт між буденним життям і високими пориваннями душі особистості, дійсністю і мрією, почуття кохання як розквіт творчих сил людини – це драма-фесрія «Лісова пісня» Лесі Українки. На міжпредметний рівень тут виходить поезія Г. Гейне, також вбачається типологічна спільність «Лісової пісні» із західноєвропейською драмою (М. Метерлінк, Г. Гауптман). Деякі елементи «Лісової пісні» учні можуть порівняти з «Тіннями забутих предків» М. Коцюбинського. Додаткову рефлексію можуть викликати: музика П. Чайковського, Ф. Шопена, Т. Шумана, Л. ван Бетховена – улюблених композиторів Лесі Українки, а також живопис І. Айвазовського, О. Мурашка, що його любила поетеса.

Аналогічно можна розглянути зміст навчального матеріалу з української і світової літератур, відповідний мистецький контекст і міжпредметні зв'язки, а також державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів старших класів.

За реалізації міжпредметних зв'язків відповідні міжсистемні асоціації набувають виняткового значення, адже у такий спосіб в учнів старшої школи формується складна система асоціацій, які відображають зв'язки між предметами і явищами реальної дійсності, водночас формує уявлення про цінності.

Список використаних джерел

1. Васьківська Г.О. Формування системи знань про людину у старшокласників: теорія і практика / Г.О. Васьківська. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. – 312 с.